

Beskrivelse

over Ulla Vasdrag (Valdeelven) i Hjelmelands Præstegjeld Ryfylke Fogderi Stavanger Amt 1880 og 1890

(Avskrift 30/11 21 - JB)

I Vassdragets naturlige Beskaffenhed

- a) Hvor lang er elven?
- b) Nedslagsdistriktet?
- c) Er Elvens løb stridt eller langsomt?
- d) Danner den Søer? Hvilke? Hvor store?
- e) Hvorledes er Elvebunden beskaffen ?
- f) Er Vandet klart eller urent ?
- g) Har elven gode Gydepladse ? Disses udstrækning og beskaffenhed ?

- a) 31 km.
- b) 180 km².
- c) Fra sjøen til Storhaugfoss ca. 2 1/2 km no. 2 og 3, fra Storhaugfoss til Dybhølfoss ca. 3 km no. 1-4.
- d) Det noget over 1/4 mil lange Kronevikvann og i en liten bielv det 5/8 mil lange Slåkedalsvann og forresten ved dens utspring en del mindre fjellvann. I nord det 1/2 mil lange Sandsetvann og 5/8 mil lange Svinevann. - ((Navn på disse vannene er nok feil oversatt. Skal vel være Pråmvikvatnet, Stovedalsvatnet, Sandsavatnet og Svinstølvatnet)).
- e) Stenet, fjellsten større og mindre rullesten, en del sandører ved utfallsosen av de mindre høler. Bunnen lys helst nedenfor Storhaugfoss, ovenfor denne er elvebunnen noget mørkere undtagen i flom da fører elven brunt vann, i snøsmeltingen lerholdigt.
- f) Klart.
- g) Elven har ingen egentlige gyteplasser, men må formentlig gyte hist og her bak de store stener. Elven har blot en liten høl. Om enn elven ikke har utmerkede gyteplasser nedenfor Storhaugfoss så gyter fisken i og ved de større høler; derimod er den ved laksetrappen innvunne elvestrekning meget bekvem og det må nu antas at fisken finner de fornødne gyteplasser særlig ved Kalshakflaten ?, Langhøl og Svahølen ? 1 1/2 å 2 km ovenfor Storhaugfossen.

II Hindringer for Laxens Opgang

- a) Hvorlangt kan Laxen gaa i Hovedelven?
- b) Hvorlangt i enhver avf Bielvene?
- c) Findes der nedenfor dette sted nogen Fos eller annen Hindring, der vanskeliggjør eller for nogen tid standser Laxens Opgang ?
- d) Hvor høit er det (de) Fald, der afskjærer Laxens videre Opgang?
- e) Er det praktikabelt at bringe Laxen længere op?
- f) Hvorlangt kan den isaafald gaa?
- g) Beskaffenheden af den derved indvundne Elvestrækning?

- a) 1/8 Mil til Storhaugfoss; efterat laxetrappen i Storhaugfoss blev åpnet i 1888, kan fisken gå til Dybhølfoss ca. 5 1/2 km fra sjøen. Trappen blev bygget i 1887.
- b) I Kveråna der faller i Melvedfossen fra nordvestre side skal der gaa lax til enkelte tider, men vel mest sørret op ca. 100m.
- c) Laxetrappen i Storhaugfoss skal særlig i middels vannstand være effektiv, under stor og liten vannstand skal fisken fremdeles ha vanskelig for å passere.
- d) Dybhølfoss ca. 2 m.
- e) Ja, ved å utbedre elveleiet ved Dybhølfoss samt enkelte andre steder.
- f) Ville fiske kunne gå til Einarvollen ? ca. 15 km fra sjøen.
- g) Som nedenfor Stoghaugfoss, men den har flere høler og den siste 1/2 mil går den mindre stri med mange gode gyteplasser.

III Elvens Tidsforholde

- Naar begynner Laxen at gaa op i Vassdraget ?
- Naar opphører Opgangen ?
- Hvormeget tidligere sees Laxen i Vassdragets nederste Del end i dets øverste Del ?
- Fangsttidens Begyndelse, Kulminasjon og Ende ?
- Naar indtræffer Gydetiden ?
- Vides det, naar Laxyngelsen udvandrer ?
- Pleier der være mange Vinterstøinger, og naar udvandrer disse ?
- Naar pleier Elvens Flomtider at indtræffe ?
- Pleier der være Isgang ? Naar ? Voldsom ?

- Midten av juni, kommer enkelte år først i juni.
- Utgangen av september.
- Liten eller nær ingen tidsforskjell, 2 á 3 Dage. I Koldehølen skal dog ofte fisken bli stående 14 dager á 3 uker.
- Begynder strax og hermed vedblives utover høsten. Muligens best på høstparten.
- *Simonnæs 1890: Juni ved elvemunningen; juli og august i elven; slutter 14. september*
- Siste halvdel av oktober, da stor lax gyter senere enn smålax og sørret ut i november.
- Nei, ikke iakttaget.
- En eller annen, når frosten inntreffer meget tidlig. Utvandrer strax ved isløsningen.
- *Simonnæs 1890: Vinteren 1889-90 ikke så få, en del fantes døde.*
- Mai, juni og ellers utover høsten til jul.
- Isgangen er ikke betydelig, men det antas at elva særlig ovenfor Storhaugfossen i kolde vintre bunnfryser på enkelte steder.

IV Fangstforholde

- Hvilke Fangstredskaber bruges, og hvilke ere de viktigste ?
- De Fiskeberettiges Antal ?
- Hvormange af disse benytte sin Ret ?
- Er Elven skikket til Sportsfiskeri ?
- Er den, eller har den været bortleiet til Sports mænd ? For hvilken Sum ?

- Stang efter at elven er bortleiet utelukkende til stang, derimot not utenfor elvemunningen.
6. - *Simonnæs 1890: 9 fiskeiere.*
- Alle har del i leien og kan vel også ved dette vassdrag foregå litt snikfiske.
- Nei. - *Simonnæs 1890: Ingenlunde god men dog anvendbar.*
- Ja, fra 1887 til Mr. Walter Archer for en tid av 40 år for en årlig leie av 350 kr. årlig.

V Laxemængden m. V.

- Inneholder Elven mest Lax eller Sørrret ?
- Fangstens Størrelse i de sidste Aar ?
- Har den tidligere været større eller mindre ?
- Hvad Antages være Aarsagen til Forøgelsen eller Formindskelsen ?
- Hvorledes anvendes Fangsten ?
- Salgsprisen ?
- Kan den i Elven forekommende Laxerace skjelles fra Laxen i andre Laxelve i Omegnen ?
Hvorledes ?

- Mest Lax, i det minste faa.
- *Simonnæs 1890: Ubetinget mest sørrret. Laxemengden har i forhold avtatt betydelig i de siste år.*
- Nogle få bismerpund.
- *Simonnæs 1890: 1880-90 omkring 400 kg årlig.*
- Meget større. For 40-50 år siden kunne man da få inntil 100 lax i den øverste høl under fossen og nu kan man vel sige at den nesten er forsvundet. I 40-årene var der kun 5 fiskerieiere, der alle drev fiskeri i elven og utenfor denne; i alminnelig gode år kunne man ha omkring 50 bismerpund røkelax årlig.
- Kilenøterne.
- *Simonnæs 1890: Sjøfiske, rovfiske ved elvemunningen, hertil kommer også lystring i elven.*
- Til Husbruk og salg.
- Ingen. - *Simonnæs 1890: 1,20 - 1,80 kr. pr. kg lax, 0,60 - 0,75 kr. pr. kg. for sjørrret.*
- Nei, neppe iakttaget.

VI Om andre Fiskearter end Lax og Sørret m.V.

- a) Hvilke andre Arter findes i Vassdraget ?
- b) Ere disse Gjenstand for Fangst ? Naar ? Hvor ?
Hvorledes ? I hvilken Udstrækning ?

- a) Aal, vassørret, rør i Sandsavannet.*
- b) Det er blot i Sandsavann at der fiskes noget, og skjer dette blot fra Suldal. Ørreten i denne vann skal bli på I bismerpund, men fangsten der skjer med stang og teiner er dog uten betydning.*

VII Hvad Andet der antages at være af Interesse

- a) Er der bekvem Anledning til Anlæg af Udklæk kingsapparater ?
- b) Har kunstig Udklækking været drevet ? Naar ?
Hvor ?

I Ulladalen, men resultatet har vært middelmådigt og er nu (1890) nedlagt. Rognen til dette apparat har været transporteret fra Suldal.

*1880 J. F. Baade
(sign)*